

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Civiltiesību jomā nepabeigtās procedūras un tiesvedība, kas sāktas pirms pārejas perioda beigām, turpināsies saskaņā ar ES tiesību aktiem. Pamatojoties uz savstarpēju vienošanos ar Apvienoto Karalisti, e-tiesiskuma portāls saglabās visu informāciju attiecībā uz Apvienoto Karalisti līdz 2024. gada beigām.

Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Skotija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Skotijā laulību var šķirt tikai tiesā. Tiesa var šķirt laulību, ja tā konstatē, ka:

laulība ir neatgriezeniski izirusi vai

kādam no laulātajiem pēc laulību noslēgšanas dienas ir izdota dzimuma atzīšanas apliecība saskaņā ar 2004. gada Likumu par dzimuma atzīšanu.

Laulību var atzīt par neatgriezeniski izirusu, ja konstatē vienu no 2. atbildē aprakstītajiem četriem faktiem.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Skatīt atbildi uz 1. jautājumu iepriekš. Laulību var atzīt par neatgriezeniski izirusu, ja konstatē vienu no turpmāk minētajiem faktiem:

atbildētājs pārkāpis laulību;

atbildētāja nesaprātīga uzvedība;

laulātie dzīvo šķirti vismaz vienu gadu (atzīšana iespējama ar otra laulātā piekrišanu);

laulātie dzīvo šķirti vismaz divus gadus.

Dažos gadījumos, kas ietilpst pēdējās divās kategorijās, ir iespējama vienkāršota procedūra.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Likumā nav noteiktas īpašas normas par personiskajām attiecībām starp bijušajiem laulātajiem. Abi laulātie drīkst saglabāt savu uzvārdu, noslēdzot laulību.

Tāpat tie var saglabāt otra laulātā uzvārdu pēc laulības šķiršanas.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

1985. gada Ģimenes tiesību likums (Skotija) paredz laulāto mantas sadali laulības šķiršanas gadījumā. Laulāto manta parasti ir visa manta, ko laulātie ir ieguvuši laulības laikā, kā arī manta, kas iegādāta kā kopīgs ģimenes mājoklis — vai šā mājokļa aprīkojums — pirms laulības. Laulāto manta neietver citu mantu, kas iegūta pirms laulības noslēgšanas, mantu, ko laulātais ieguvis pēc laulāto kopdzīves beigām, vai mantu, kas laulības laikā saņemta dāvinājumā vai mantota no trešās personas.

Abi laulātie var vērsties tiesā ar pieteikumu izdot rīkojumu saskaņā ar 1985. gada Likumu. Tiesa var izdot rīkojumus par kapitāla summas izmaksu, mantas nodošanu, regulāru pabalstu maksājumiem, rīkojumus saistībā ar pensijām un pensiju kompensāciju, kā arī dažādus citus rīkojumus.

Kad tiesa izdod rīkojumu, tai jāvadās pēc šādiem principiem:

laulāto mantas neto vērtība jādala taisnīgi;

tiesa ņems vērā ekonomiskos ieguvumus, ko viena puse saņem no otras, kā arī ekonomiskos zaudējumus, ko cieš kāda puse otras puses vai ģimenes interesēs. Pienesums var būt arī nefinansiāls, un konkrēti tas ietver mājokļa uzturēšanu vai ģimenes aprūpi, kā arī finansiālus pienesumus;

laulībā dzimušu bērnu, kas ir jaunāki par 16 gadiem, aprūpes nasta finansiālā izteiksmē ir taisnīgi jāsadala starp abām pusēm;

pusē, kas bijusi finansiāli būtiski atkarīga no otra laulātā, jāpiešķir finansiāls nodrošinājums, kas ļautu tai pielāgoties iepriekš saņemtā atbalsta zaudējumam.

Šāds nodrošinājums var pienākties laikposmā līdz trim gadiem;

ja ir ticams, ka laulība šķiršanas rezultātā kāda no pusēm saskarsies ar būtiskām finansiālajām grūtībām, nepieciešams noteikt tādu nodrošinājumu saprātīgam laikposmam, kas šo pusi atbrīvotu no minētajām grūtībām.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Kā minēts atbildē uz 3.2. jautājumu, laulībā dzimušo bērnu aprūpes nasta finansiālā izteiksmē ir jāsadala vienlīdzīgi. Tāpat skatīt arī [EJN informatīvo lapu par Skotiju attiecībā uz vecāku atbildību](#).

3.4 pienākumu maksāt uzturēdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Skatīt [EJN informatīvo lapu par Skotiju attiecībā uz uzturēšanas līdzekļiem](#).

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Skotijā tiesa saskaņā ar 1976. gada Likumu par laulības šķiršanu (Skotija) var izdot atšķiršanas rīkojumu. To sauc par juridisko atšķiršanu. Tā ir pieejama laulātajiem, kas ir nevēlas šķirt laulību, taču nevēlas arī dzīvot kopā. Laulātie vēl arvien skaitās laulībā un turpina viens otru atbalstīt — proti, tiem finansiāli vienam par otru ir jā rūpējas, kā to dara laulāti pāri.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Juridiskās atšķiršanas nosacījumi ir identiski laulības šķiršanas nosacījumiem. Skatīt atbildi uz 1. jautājumu iepriekš.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Skatīt atbildi uz 4. jautājumu. Jāņem vērā, ka juridiskā atšķiršana neliedz atšķirtajam laulātajam pieprasīt laulības šķiršanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Lai arī laulības atzīšana par neesošu nav Skotijā lietots juridisks termins, ja Skotijā slēgta laulība ir neesoša, tad jebkura ieinteresētā puse var vērsties tiesā, lai saņemtu apliecinājumu par laulības neesamību. Šāds apliecinājums nozīmē, ka jebkādos nolūkos ir uzskatāms, ka laulība nav notikusi. Laulība Skotijā uzskatāma par neesošu, ja:

kāda puse laulības noslēgšanas brīdī bija jaunāka par 16 gadiem;

pušu radniecība ir pārāk tuva — aizliegtās radniecības pakāpes ir norādītas 1977. gada Laulību likuma (Skotija) 1. pielikumā;

vismaz viena puse jau sastāvēja laulībā;

vismaz viena puse nebija rīcībspējīga, lai piekristu laulībai;

puse, kas bija rīcībspējīga piekrist laulībai, to darīja spaidu vai kļūdas dēļ.

Laulība, kas atzīstama par neesošu, ir tāda, kas turpina būt spēkā, līdz viens laulātais tiesā pieprasa izdot apliecinājumu par laulības neesamību. Vienīgais pamats laulības atzīšanai par neesošu ir, ka viens laulātais pastāvīgi neārstējami impotents kopš laulības noslēgšanas brīža.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Jebkura ieinteresētā puse var tiesā pieprasīt izdot apliecinājumu par neesošas laulības anulēšanu, un ikviens no laulātajiem var tiesā pieprasīt šādu apliecinājumu. Skatīt 7. jautājumu iepriekš par neesošu laulību un laulību, kas atzīstama par neesošu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Neesoša laulība uzskatāma par vispār nenotikušu laulību, līdz ar to, iespējams, nav nepieciešams pieprasīt apliecinājumu par to. Ja tiesa izdod apliecinājumu par laulības neesamību, tā var izdot arī rīkojumus par finansiālo nodrošinājumu starp neesošās laulības pusēm. Tāpat arī laulība, kas atzīstama par neesošu, ir uzskatāma par vispār nenotikušu, ja tiesa izdod apliecinājumu par laulības neesamību.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Relationships Scotland — brīvprātīgā organizācija, ko finansē Skotijas valdība, ar vietējo pakalpojumu tīkla starpniecību nodrošina ģimenes mediāciju pāriem, kas pieņēmuši lēmumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu. Mediācija ir brīvprātīgs process, kas var palīdzēt pāriem vienoties par praktisku problēmu risinājumiem. Attiecību konsultācijas bija pieejamas arī pāriem un personām, kas saskārušās ar grūtībām savstarpējās attiecībās. Atbilstošu padomu un atbalsta sniegšana ģimenēm var palīdzēt tām izvairīties no rīcības, kā rezultātā var tikt uzsākta tiesvedība.

Tāpat ģimenes mediācija ir pieejama, izmantojot Vispārējo akreditēto juristu mediatoru platformu: *Calm Scotland*.

Citas iespējas ietver sadarbības praksi un arbitražu: *Flags Scotland*

Pastāv iespēja reģistrēt juridiski saistošu vienošanās protokolu *Skotijas reģistros* ietvertajā Konsultāciju un sēžu krājumā.

Skotijas valdība ir izstrādājusi Vecāku vienošanos Skotijai. Tas ir rīks, kas palīdz vecākiem vienoties par to, kas būtu vislabākais viņu bērniem, kad attiecības ir izirušas.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršana / juridiskā atšķiršana

i. Pieteikumu par laulības šķiršanu vai juridisko atšķiršanu var iesniegt vai nu Edinburgas Augstākajā tiesā, vai vienā no vietējām šerifa tiesām.

Skotijas Tiesu un tribunālu dienestā ir pieejama karte, kurā var redzēt tiesu atrašanās vietas, un tiesu adresu un kontaktinformācijas saraksts.

ii. Tiesas izvēle notiek pēc pašu ieskatiem. Lai varētu iesniegt pieteikumu Augstākajā tiesā, ir jākonstatē piekritība Skotijā. Lai varētu iesniegt pieteikumu šerifa tiesās, ir jākonstatē piekritība tajā šerifa apgabalā, kurā tiesa ģeogrāfiski atrodas. Piekritību nosaka pēc pušu dzīvesvietas vai pastāvīgās dzīvesvietas. Pastāvīgo dzīvesvietu nosaka pēc tā, ka persona uzskata, ka tās mājoklis ir noteiktā vietā Skotijā un tā plāno tur pastāvīgi dzīvot paredzamā nākotnē.

iii. Skotijā pastāv divu veidu laulības šķiršanas pieteikumi.

iv. Vienkāršoto pieteikumu var izmantot situācijās, kad laulības šķiršanas pamatojumu nosaka pēc principa, ka puses “dzīvo šķirti vismaz vienu gadu” un atbildētājs piekrīt pieteikumam, vai ka puses “dzīvo šķirti vismaz divus gadus” un tad atbildētāja piekrišana nav nepieciešama. To var izmantot vienīgi šādos gadījumos:

paralēli nenotiek citas tiesvedības, kuru rezultātā laulību varētu izbeigt;

laulībā nav bērnu, kas ir jaunāki par 16 gadiem;

neviens laulātais nav iesniedzis pieprasījīs rīkojumu par finansiālo nodrošinājumu pēc laulības šķiršanas; un,

neviens laulātais necieš no garīgiem traucējumiem.

v. Pieteikumus par laulības šķiršanu, izmantojot vienkāršoto procesu, puses parasti iesniedz bez jurista palīdzības. Šāda veida pieteikums tiek dēvēts par “šķir laulību pats” metodi. Norādes un veidlapas ir pieejamas *Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta* tīmekļa vietnē.

vi. Pieteikums par otru (parasto) laulības šķiršanas veidu vai laulāto atšķiršanu ir jāiesniedz vai nu Augstākās tiesas uzaicinājuma veidā, vai ar šerifa tiesas sākotnējo pavēsti. Katrai tiesai ir savi noteikumi, kas paredz, kādā veidā šādi pieteikumi ir iesniedzami saskaņā ar *Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta* tīmekļa vietnes sadaļu “Noteikumi un prakse”. Uz ģimenes lietām attiecas Augstākās tiesas reglamenta 49. nodaļa un šerifa tiesas vispārējās piekritības lietu noteikumu 33. sadaļa.

Laulības atzīšana par neesošu

vii. Tiesā jāiesniedz prasība par apliecinājumu laulības atzīšanai par neesošu (anulēšana).

Formalitātes un dokumentācija

viii. Katrā tiesā būs jāmaksā nodeva par sākotnējo pieteikumu, kā arī, iespējams, turpmākos procesa posmos. Ja saņemtat juridisko palīdzību vai noteiktus valsts pabalstus, jums var būt tiesības pieprasīt atbrīvošanu no nodevu samaksas. Pieteikums par atbrīvošanu atrodams *Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta* tīmekļa vietnes sadaļā par laulības šķiršanu.

ix. Iesniedzot pieteikumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par spēkā neesošu, nepieciešams uzrādīt laulības apliecību.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Konsultācijas un palīdzība laulības šķiršanas lietās ir pieejamas, pirms tam tiek veiktas parastās likumā paredzētās mantiskā stāvokļa pārbaudes. Laulības šķiršanas lietās ir pieejama arī civiltiesiskā palīdzība, izņemot vienkāršotās laulības šķiršanas procedūras, pirms tam tiek veiktas trīs parastās likumā paredzētās pārbaudes: finansiālā atbilstība, pamatotība un pietiekams pamats. Lai saņemtu plašāku informāciju par atbilstību, sazinieties ar

Skotijas Juridiskās palīdzības pārvaldi (SLAB).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

i. Rīkojumu par laulības šķiršanu, pamatojoties uz vienkāršoto pieteikumu, kas iesniegts šerifa tiesā, var rakstiski pārsūdzēt 14 dienu laikā kopš rīkojuma izdošanas.

ii. Rīkojums par laulības šķiršanu, pamatojoties uz vienkāršoto pieteikumu, kas iesniegts Augstākajā tiesā, nav pārsūdzams, un, lai panāktu tā spēkā neesamību un seku atcelšanu, minētajā tiesā jāceļ prasība par rīkojuma darbības jomas samazināšanu.

iii. Rīkojumu par laulāto atšķiršanu, pamatojoties uz ar cita (parastā) veida pieteikumu, kas iesniegts šerifa tiesā, var rakstiski pārsūdzēt 14 dienu laikā kopš rīkojuma izdošanas. Augstākajā tiesā izdotos rīkojumus par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu var pārsūdzēt 21 dienas laikā pēc rīkojuma izdošanas.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Laulības šķiršanas, atzīšanas par neesošu un juridiskās atšķiršanas fakta atzīšana parasti ir ietverta Briseles IIa Regulā, t. i., Padomes 2003. gada 27. novembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003. Šīs regulas 21. pantā ir noteikts atzīšanas pamats.

i. Dalībvalstī pasludināts spriedums pārējās dalībvalstīs atzīstams bez kādas īpašas procedūras.

ii. Jo īpaši, neskarot 3. punktu, nekāda īpaša procedūra netiek pieprasīta civilstāvokļa aktu atjaunošanai sakarā ar spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kas izsludināts citā dalībvalstī un saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem vairs nav pārsūdzams.

iii. Jebkura ieinteresētā puse var Augstākajā tiesā var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts.

iv. Ja kāda sprieduma atzīšanu izvirza kā iepriekš izlemjamu jautājumu kādas dalībvalsts tiesā, tiesa drīkst izlemt šo jautājumu.

Skotija tagad ir atzinusi viendzimuma laulības. Tā kā nav pilnīgi skaidrs, vai viendzimuma laulībām ir piemērojama Briseles IIa Regula, tika pieņemts noteikums par citu dalībvalstu tiesu spriedumu atzīšanu. Šis noteikums atrodams 2014. gada Laulību noteikumos (Viendzimuma laulības) (Jurisdikcija un spriedumu atzīšana) (Skotija) (SSI 2014 Nr. 362).

Ja rīkojumu nevar atzīt saskaņā ar Briseles IIa Regulu vai līdzīgiem noteikumiem, tad ir piemērojams 1986. gada Ģimenes tiesību likums, un īpaši 46. pants.

Atzīšanas pamatojums saskaņā ar šo pantu ir šāds:

Ārvalstīs tiesvedībā šķirtas laulības, par neesošu atzītas laulības vai juridiskās atšķiršanas fakts tiek atzīts par spēkā esošu, ja

- a. laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir spēkā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā tā ir pasludināta; un
- b. tiesvedības uzsākšanas brīdī

- i. viens no laulātajiem bija pastāvīgais iedzīvotājs valstī, kurā laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir pasludināta; vai

- ii. viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī; vai

- iii. viens no laulātajiem bija minētās valsts valstspiederīgais.

Ārvalstīs šķirtas laulības, par neesošu atzītas laulības vai juridiskās atšķiršanas fakts, kas nav pasludināta tiesvedības ceļā, tiek atzīts par spēkā esošu, ja:

a. laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir spēkā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā tā ir pasludināta;

b. dienā, kad laulība tikusi šķirta —

- i. abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī; vai

- ii. viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī un otras puses pastāvīgā dzīvesvieta bija valstī, pēc kuras tiesībām laulības šķiršanas, atzīšanas par neesošu vai juridiskās atšķiršanas fakts ir atzīts par spēkā esošu; un

c. neviens laulātais nebija pastāvīgais iedzīvotājs Apvienotajā Karalistē vienu gadu tieši pirms minētā datuma.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Laulības šķiršanas, neesamības un juridiskās atšķiršanas atzīšana parasti ir ietverta Briseles IIa Regulā, t. i., Padomes Regulā (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris), par ko atbildi skatīt 14. jautājumā iepriekš.

Augstākajā tiesā vai šerifa tiesā var iesniegt pieprasījumu par paziņojumu par laulības esamības atzīšanu vai neatzīšanu.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Ja Skotijas tiesas lemj, ka lieta ir viņu jurisdikcijā, tad tās galvenokārt piemēro Skotijas tiesības.

Saistītas saites

[Skotijas Tiesu un tribunālu dienests](#)

[Skotijas Juridiskās palīdzības pārvalde](#)

[Skotijas valdība](#)

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 09/02/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.